...І звідтоді, як я вперше про нього почув, він не йде мені з думки. Незнаний мені сокіл.

Хоча взагалі він — боривітер, (вже в самій назві — поезія!). За науковою класифікацією належить до родини соколових ряду соколоподібних (як, наприклад, кречет, балобан, коршун, сапсан, канюка, скопа, саричі, яструби — від орлана чи кондора, які живуть і по п’ятдесят літ і аж до дрібного кібчика; всього їх у світі 290 видів, в Україні — 8). Іржасто-рудий, цілком заслужено вважається, одним з найкращих соколів.

Зіркастий, сильний, міцний тілобудовою в оперенням, з довгими та гострими крилами, чий політ швидкий та стрімкий — як блискавка. А ще прекрасний літун, висоту бере таку, що в маленьку цяточку, якщо дивитися із землі, перетворюється.

"І сокіл вище сонця не літає".

Це так. Не літає. Вище сонечка, але очевидно він все ж таки літає вище всіх крилатих, коли про нього і в прислів’ї згадується.

А називають його боривітром тому, що він з самим вітром бореться. І завжди успішно. А ще має звичку, високо піднявшись, стояти в повітрі — уявляєте? Часто й проти вітру. І небо — його рідний дім.

Навіть буревійне, грозове.

А почув я про боривітра, про отого самого, про якого оце й збираюсь вам повідати, від однієї дівчинки. Та ви, мабуть, вже чули про неї — про те дівча та про його феноменальні здібності якось і в пресі писали, Віта її звати. Віта Корольова.

Очевидно, вам треба неодмінно повідати, що це за незвичайне дівчатко — дванадцяти чи що років. Ще й не піддівок. Просто дівчатко— курчатко та й по тому, але саме воно вивело мене на того боривітра.

Річ у тім, що співлива Вітонька володіє неймовірними (принаймні, як на мене, кому ведмідь на вухо наступив) музикальними здібностями. І надзвичайним слухом, бо чує навіть те, що звичайному вуху не дано чути. Ще й розрізняє такі нюанси, тони й напівтони, що для інших зливаються вони в один акорд.

А ще вона вміє розмовляти з... птахами. По-їхньому, по-пташиному — уявляєте? Ні, нам цього не збагнути, а як мені про це на папері передати, як я в пташиній мові — ні бум-бум.

Скажу лише: Віта їх чудово розуміє, а вони її.

Дівча, цікавеньке до всього, заптує їх, а вони й відповідають.

Тож недарма це дівчатко Цвіркунчиком звуть, бо воно й цвіркуном може цвірчати.

А вміє Віта по-їхньому, по-пташиному лящати, тьохкати, цокати, свистіти-посвистувати, як синички, скрекотати, як ото сороки скрекочуть, цвіриньчати горобчиком, щебетати, ґелґотати, кахкати, сокоріти, голубкою туркотіти... Одне слово, вміє відтворювати найрізноманітніші пташині голоси та їхні співи-перепіви.

Але й це ще не все (та й кого здивуєш, наприклад, умінням тьохкати, бодай і по-солов'їному?). У птахів, виявляється, не тільки свій спів у кожного, а й своя мова. Бо вони не просто співають (хоча й співають), а ще й перемовляються між собою. Інформацією обмінюються. Чи — враженнями-почуттями. Не кажучи вже за новини чи якісь тривожні вісті. Віта тим і незвичайне дівча, що хтось — але — хто? — наділив її здібностями по-пташиному балакати. І вона розуміє пташок, а вони — її.

В цьому ділі дівча те — пташиний поліглот, себто знає багато пташиних мов. Ви вірите в таке? Я — вірю. А ви вже повірте мені. І ось що одного разу з нею лучилося.

Якось Віта з мамою зайшла до пересувного звіринця, що саме тоді до нас завітав — з тиграми, ведмедями, вовками, мавпочками...

А з пернатих там був лише один представник крилатих — сокіл-боривітер. Сидів він на пеньку в своїй клітці набурмосений, сюди й туди поводив міцним гачковидним дзьобом, що був наче жовтим лаком відполірований. На відвідувачів звіринця й уваги не звертав. Дивився на них і на бачив нікого, як ото ми крізь скло дивимося на світ білий, а самого скла й не завабачаємо. Звик за роки не звертати уваги на тих, хто на нього по той бік клітки витріщається, пальцями тикає та вигукує:

— Диви, диви!.. Сокіл! Справжній-щонайсправжнісінький!!.

От Віта почекала поки од клітки відійде галаслива дітвора (вона подалася до кліток з мавпами, як тільки-но там залунав регіт — кумедне щось витворяли примати) та раптом і заговорила до нього. Мовою його, що її на папері трудно передати — та ще не володіючи музикальним слухом.

На мові сокола вийшло — крім свисту, — щось як тюві-ік, к’юві-ік... І ще якісь посвисти, якісь невловимі переливи, якісь незбагненні колінця.

Боривітер, який сидів відсторонений од усього світу білого, бо й поспілкуватися йому ні з ким було, вчувши оте тюві-ік, к’юві-ік, стрепенувся. І наче подивовано подивився на маленьку двоногу, але не літаючу істоту, котра стояла по той бік клітки. Визнавши її чи не за свою, за пташку якусь, відгукнувся:

— Тюві-ік, к’юві-ік...

І ще якісь посвити, переспіви, колінця, що все разом, але в різних тональностях і складало мову соколів.

Так почалася між ними розмова — людини і птаха. Слово це — розмови — не беру в лапки, бо ж розмова була справжньою — маленька людина запитувала птаха на його мові, а птах — радий, що є з ким поспілкуватися, відповідав їй своєю мовою. Навіть про абстрактні поняття вони поговорили. Бо й таке мислення притаманне птахам.

Згодом Віта на моє запитання "Про що ж ти з соколом говорила?" відповіла, що поспитала його (чи не з жалю до нього, у клітці запертого):

"Тобі не сумно жити в неволі?" "Ні, — одказав боривітер".

"То ти й не побиваєшся за волею?"

Боялася, аби не завдати йому зайвого болю, але він відповів спокійно, якось просто, як про щось звичайне і буденне:

"Ні, бо я не відаю, що таке воля".

Подивувалася Віта такій відповіді — що птах не знав, що таке воля. (Як згодом виявиться, той боривітер говорив правду, адже народився він ) "З яєчка вилупився" — скаже він точніше) і виріс у клітці.

Віта ще запитала:

"І без неба тобі не сумно?"

"Ні, — все так же байдуже (хоча здається, що все ж таки з сумом) птах відповів. — Я не знаю, що таке небо, адже над головою в мене завжди стеля".

Ось яка розмова відбулася в дівчини з птахом.

Почувши про таке, я не полінився завітати до пересувного звіринця (в нашому містечку він перебував вже останні дні і де він зараз, я не відаю). А завітавши, довго стояв біля клітки, затягнутої дрібною металевою сіткою, у ній на пеньку і сидів він. Сокіл. Або ще — боривітер. Кращий сокіл у роду соколів. Неперевершений літун, який може змагатися — і змагається — з вітром піднебесним, і — перемагає його. Якому на волі й грозовий буревій ніпочім. (Сказано ж бо: називають його боривітром тому, що він може стояти в повітрі навіть проти вітру). Буревії над степовими просторами — його стихія, і його батьківщина.

Я стояв і дивився на птаха в клітці (він мене мовби й не завбачав, а поговорити з ним я не міг, бо на відміну від Віти Корольової не знав його химерно— вигадливої мови) і не міг збагнути, що переді мною і справді той сокіл-боривітер, який не знає, що таке небо (адже в клітці над ним завжди нависає стеля) і не відає, що таке воля...

Як не відає й що таке вітер, той вітер-вітрище, що його йому треба було перемагати.

Як і зовсім мені стало тяжко та гнітюче — пішов геть.

А другодні мандрівний звіринець знявся й поїхав з нашого містечка кудись в інші краї і більше у нас не з’являвся. Городяни швидко й забули про нього. І я, здається, теж забув. Ось тільки сокіл той, боривітер, у клітці, з яким розмовляла Віта Корольова чомусь мені не забувався. Як і його тісна, напівтемна клітка, затягнута дрібною металевою сіткою і заперта на великий замок...

Ні, ні, та й нині я згадую того боривітра. А згадуючи його, задумаюсь, і чомусь неодмінно про своє життя-буття. Чи ж на волі я до цього жив?

Чи небо наді мною завжди було, високе й дзвінке, а чи, може, стеля?

Але хто мені про те скаже?